

умов, витребування довідок тощо) на органи пробації є зайвим і створює умови для корупційних дій з боку посадових осіб органів пробації. Тому пропонується, виключити з КПК України п. 6 ч. 3 ст. 314 і ст. 314-1 КПК України та із ч. 1 ст. 6 Закону України «Про пробацію» речення «та забезпечує суд інформацією, що характеризує обвинуваченого».

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. – Х.: Право, 2018. – 768 с.
2. Про пробацію: Закон України // Відомості Верховної Ради України, 2015, №13, ст. 93. {Із змінами, внесеними згідно із Законом №1798-VIII, від 21.12.2018, ВВР, 2018, №3-4, ст. 26}.

УДК 343.54(043.2)

Кісілюк Е. М., к.ю.н., доцент,
Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна

Мошенець Д. М., к.ю.н.,
приватний адвокат, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВРЕГУЛЮВАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО В РАМКАХ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Останнім часом все більше уваги звертається на вдосконалення законодавства у сфері попередження насильства в сім'ї. Зміни до кримінального законодавства України у цій сфері відбулися відповідно до Закону України від 6 грудня 2017 року №2227-VIII «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашнього насильства та боротьби з цими явищами» [1]. Зокрема, вказані зміни передбачають доповнення Кримінального кодексу України ст. 126-1 «Домашнє насильство» і спрямовані на посилення кримінально-правового захисту осіб, які потерпіли від домашнього насильства. Вони серйозно змінюють усталені підходи до кваліфікації та досудового розслідування кримінальних правопорушень у цій сфері та здійснення судочинства у таких справах.

Вказана вище норма встановлює відповідальність за умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи.

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про запобігання та протидію

домашньому насильству» від 7 грудня 2017 року потерпілими від домашнього насильства незалежно від факту спільного проживання можуть визнаватися: подружжя; колишнє подружжя; наречені; мати (батько) або діти одного з подружжя (колишнього подружжя) та інший з подружжя (колишнього подружжя); особи, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у шлюбі між собою, їхні батьки та діти; особи, які мають спільну дитину (дітей); батьки (мати, батько) і дитина (діти); дід (баба) та онук (онука); прадід (прабаба) та правнук (правнучка); вітчим (мачуха) та пасинок (падчерка); рідні брати і сестри; інші родичі: дядько (тітка) та племінник (племінниця), двоюрідні брати і сестри, двоюрідний дід (баба) та двоюрідний онук (онука); діти подружжя, колишнього подружжя, наречених, осіб, які мають спільну дитину (дітей), які не є спільними або всиновленими; опікуни, піклувальники, їхні діти та особи, які перебувають (перебували) під опікою, піклуванням; прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, їхні діти та прийомні діти, діти-вихованці, діти, які проживають (проживали) в сім'ї патронатного вихователя [2].

З об'єктивної сторони це злочин з матеріальним складом. Діяння у формі дії чи бездіяльності виражається у систематичному насильстві, яке має три альтернативні форми – фізичне, психологічне або економічне. Характерні ознаки таких видів насильства закріплені у п.п. 4, 14, 17 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [2]. Наслідки теж мають альтернативний характер і полягаються у заподіянні фізичних або психологічних страждань, розладу здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності, погіршенні якості життя потерпілого. Ще однією обов'язковою ознакою є причинний зв'язок між вказаними вище діяннями і наслідками.

Потрібно зазначити, що введення такої норми в КК України може викликати проблеми в її застосуванні на практиці. По-перше, ця норма породжує небажану конкуренцію зі статтею 173-2 КУПАП, яка передбачає адміністративну відповідальність за насильство в сім'ї. Тут потрібно врахувати, що відмінність між домашнім насильством, передбаченим у ст. 126-1 КК, та вчиненням домашнього насильства, передбаченого ст. 173-2 КУПАП, полягає у наступному:

- ст. 173-2 КУПАП передбачає як домашнє насильство, так і насильство за ознакою статі;

- обов'язковою ознакою діяння, передбаченого ст. 126-1 КК, є систематичність, тобто закінченим злочин вважається з моменту вчинення хоча б однієї з трьох форм насильства втретє, в результаті чого настав хоча б один з вказаних у диспозиції ст. 126-1 наслідків. При цьому не має значення, чи було відображено в адміністративному протоколі поліції, в обмежувальному приписі чи іншому документі факт перших двох актів

наси́льства. Звісно, для доказування факт документування має значення, але не більше, ніж інші передбачені законом докази [3, с. 384]. Для правопорушення, передбаченого ст. 173-2 КУпАП, це не вимагається – достатньо одного протиправного акту поведінки.;

– наслідками у ст. 126-1 КК (спричинення фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи) не охоплюється шкода, передбачена у ст. 173-2 КУпАП (застосування насильства, що не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), а також такими наслідками не можна визнавати можливість завдання такої шкоди.

По-друге, у зв'язку з введенням норми про домашнє насильство виникає конкуренція з іншими нормами, які передбачені КК України, зокрема: зі ст.ст. 121, 122, 125, 126, 129, 142, 143, 150, 150-1, 154, 164, 165, 166, 167, 195, 300, 301, 303, 304 та іншими. Тут потрібно брати до уваги, що якщо будь-які види фізичного, психологічного чи економічного насильства вчинені в обстановці, якій притаманний «домашній» характер, то вони потребують обов'язкової додаткової кваліфікації за ст. 126-1.

По-третє, не до кінця зрозуміло те, за якими критеріями визначати настання таких наслідків, як емоційна залежність або погіршення якості життя, оскільки це оціночні поняття. Так, емоційна залежність – це одна з форм психічного розладу емоційного рівня, яка характеризується труднощами у коханні, в інтимних стосунках, самореалізації людини і в її самовираженні. Погіршенні якості життя потерпілого визначає ступінь задоволення матеріальних, культурних і духовних потреб людини. Якість життя визначається порівнянням фактичного рівня задоволення потреб із базовим. Всесвітня організація охорони здоров'я визначає якість життя як сприйняття людьми свого становища в житті залежно від культурних особливостей і системи цінностей та у зв'язку з їхніми цілями, очікуваннями, стандартами, турботами.

Крім того потрібно звернути увагу на те, що відповідно до ч. 1 ст. 477 КПК, кримінальне правопорушення, передбачене ст. 126-1 КК «Домашнє насильство» є таким стосовно якого кримінальне провадження здійснюється у формі приватного обвинувачення, тобто воно може бути розпочате слідчим, прокурором лише на підставі заяви потерпілого. Разом з тим, згідно п. 7 ч. 1 ст. 284 КПК кримінальне провадження щодо злочину, пов'язаного з домашнім насильством не закривається навіть у разі, якщо потерпілий, а у випадках, передбачених КПК, його представник відмовився від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення.

Література

1. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашнього насильства та боротьби з цими явищами. Закон України від 06.12.2017 р. №2227-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19> (дата звернення: 17.01.2019).

2. Про запобігання та протидію домашньому насильству. Закон України від 07.12.2017 р. №2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 17.01.2019).

3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Хавронюк М.І., Дудоров О.О., Навроцький В.О.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та доповн. Київ: Дакор, 2018. 1360 с.

УДК 343.8(043.2)

Коломієць Н.В., д.ю.н., доцент,
Чернігівський національний технологічний університет,
м. Чернігів, Україна

ПОНЯТТЯ ПОВТОРНОСТІ ЗЛОЧИНІВ В КОНТЕКСТІ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА

Протягом останніх двох десятиліть в українській юридичній науці досить активно обговорюється необхідність створення служби пробації. На цю тему написано безліч наукових статей, захищено низка наукових робіт, нарешті прийнятий Закон України «Про пробацію» [1]. Незважаючи на прийнятий закон, повноцінно служба пробації, на жаль, ще не запрацювала. Ключовими тезами прийнятого закону та всієї реформи ДКВСУ є те, що мета пробації полягає у забезпеченні безпеки суспільства шляхом виправлення засуджених, запобігання вчиненню ними повторних кримінальних правопорушень.

Метою даного наукового аналізу є з'ясування змісту терміна повторність в контексті кримінально-виконавчого права.

Так, згідно з ч. 1 ст. 32 КК України, повторністю злочинів визнається вчинення двох або більше злочинів, передбачених тією самою статтею або частиною статті Особливої частини цього Кодексу. При цьому така повторність, передбачена частиною першою цієї статті, буде відсутня при вчиненні злочину, який складається з двох або більше тотожних діянь, об'єднаних єдиним злочинним наміром. Згідно КК України такий злочин називається продовжуваним. Якщо вчиняються два або більше злочини, передбачених різними статтями КК України, то такий злочин визнається повторним лише у випадках, передбачених в Особливій частині Кримінального Кодексу [2].

Цікаво, що КК України прямо вказує, що повторність відсутня, якщо